

17702

**การมีส่วนร่วมของพนักงานในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม
(ISO 14001) : กรณีศึกษา บริษัท ไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน)
Employee's Participation in Environmental Management System
(ISO 14001) : A Case Study of Thai Carbon Black Public Co.,Ltd.**

กรรณิกา ทิพย์จันทร์

**สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์**

พ.ศ. 2548

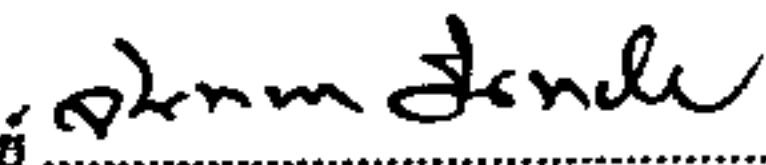
หัวข้อสารนิพนธ์

การมีส่วนร่วมของพนักงาน ในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001)
กรณีศึกษา บริษัท ไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน)

โดย

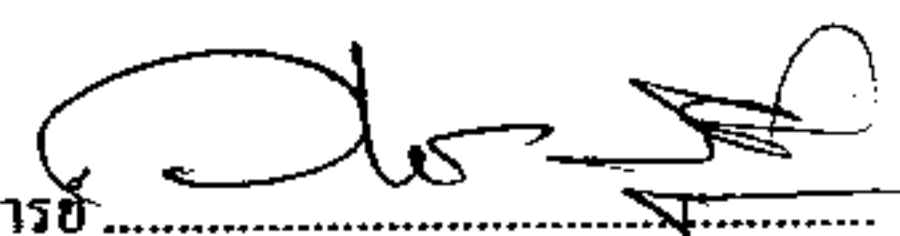
กรรณิกา ทิพย์จันทร์

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อนุมัติให้
สารนิพนธ์ (3 หน่วยกิต) ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(การจัดการสิ่งแวดล้อม)

รองศาสตราจารย์

(ดร.จันทนา อินทปิฎโกฏา)

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์

(วิรัช รุ่งจำศี)

คณบดีคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

วันที่ 13 ธันวาคม 2548

หัวข้อสารนิพนธ์   การมีส่วนร่วมของพนักงาน ในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001)
กรณีศึกษา บริษัท ไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน)

โดย   กรรณิกา ทิพย์จันทร์

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อนุมัติให้
สารนิพนธ์ (3 หน่วยกิต) ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(การจัดการสิ่งแวดล้อม)

รองศาสตราจารย์ .....

(ดร.จันทนา อินทปัญญา)

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ .....

(วิชัย รูปจำดี)

คณบดีคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

วันที่.....

บทคัดย่อ

ชื่อสารนิพนธ์	การมีส่วนร่วมของพนักงาน ในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 กรณีศึกษา บริษัท ไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน)
ชื่อนักศึกษา	กรรณิกา ทิพย์จันทร์
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)
ปีการศึกษา	2548

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของพนักงาน ในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) กรณีศึกษา บริษัท ไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของพนักงาน บริษัท ไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน) ในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของพนักงาน บริษัท ไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน) ในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) ตามปัจจัยส่วนบุคคล และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม กับการมีส่วนร่วมของพนักงาน รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง และส่งเสริมการทำงานในรูปแบบของการมีส่วนร่วมของพนักงาน บริษัท ไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน) ในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม วิธีการรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาจากเอกสารการจัดทำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 ของบริษัท ไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้แทนฝ่ายบริหาร และคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม และแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยตรง จำนวน 5 แผนก คือ แผนกควบคุมคุณภาพ แผนกผลิต แผนกบรรจุและจัดเก็บ แผนกสาธารณูปโภค และแผนกซ่อมบำรุง รวม 71 คน วิเคราะห์ผลการศึกษาโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมานในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่า F-test แบบ one-way ANOVA และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษา พบว่า พนักงานในกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี หรือ สูงกว่าปริญญาตรี ทำงานอยู่ในแผนกที่เกี่ยวข้องกับการผลิต บรรจุและจัดเก็บ ควบคุมคุณภาพ สาธารณูปโภค และการซ่อมบำรุง ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อ

ต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านมลภาวะทางอากาศ และทางน้ำได้มากที่สุด พนักงานส่วนใหญ่ในกลุ่มเป้าหมายจะเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรง และมีระยะเวลาการทำงานมากกว่า 10 ปี เมื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานบริษัท ไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน) ตามข้อกำหนดในระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านของการคิด หรือตัดสินใจ และด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในด้านการศึกษา และด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลด้านการศึกษา ตำแหน่งงาน ระยะเวลาปฏิบัติงาน ไม่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยด้านแผนงาน โดยภาพรวมจะไม่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านของการติดตามประเมินผล และด้านการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนของปัจจัยด้านการฝึกอบรม ในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม พบว่า ระดับความสัมพันธ์โดยภาพรวม และเป็นรายด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับปานกลาง เป็นความสัมพันธ์ทางบวกไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ ควรมีการพิจารณาปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ หรือวิธีในการบริหารงาน ที่เป็นแรงจูงใจให้พนักงานอยากเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ปรับเปลี่ยนวิธีการฝึกอบรม รูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาในหลักสูตร โดยใช้วิธีการใหม่ ๆ ที่ตื่นเต้น และน่าสนใจ มีความเหมาะสมกับพนักงานในแต่ละระดับ ควรเน้นการอบรมในเรื่องของจิตสำนึก และความตระหนัก ในเรื่องของการจัดการสิ่งแวดล้อมให้กับพนักงานทุกคน ทุกระดับภายในบริษัทฯเพิ่มมากขึ้น และควรเชิญวิทยากรจากภายนอกสลับเปลี่ยนกับวิทยากรจากภายในบริษัท เพื่อไม่ให้พนักงานเกิดความเบื่อหน่าย และอีกประเด็นหนึ่งคือการลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารระดับสูงกับพนักงานระดับปฏิบัติการ โดยผู้บริหารระดับสูงต้องปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างและเอาจริงเอาจังกับการดำเนินการจัดการในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอในการจัดเตรียม และติดตั้งอุปกรณ์ที่ทันสมัยด้านเทคโนโลยี เพื่อการแก้ไขปัญหามลภาวะที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตได้อย่างถาวรและยั่งยืนตลอดไป

กิตติกรรมประกาศ

สารานิพนธ์เรื่องการมีส่วนร่วมของพนักงานในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) กรณีศึกษา บริษัท ไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน) สำเร็จได้ เนื่องจากบุคคลหลายท่านได้ช่วยกรุณาให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ คำปรึกษาแนะนำ ความคิดเห็น และกำลังใจ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. จันทนา อินทปัญญา ที่ได้ให้คำชี้แนะ และตรวจสอบสารนิพนธ์ทุกขั้นตอน จนสำเร็จได้ความวัตถุประสงค์ รวมทั้งขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านของคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อม ที่ได้ถ่ายทอดและสร้างความรู้ให้แก่ผู้ศึกษา และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อม ที่ได้ให้ความช่วยเหลือประสานงานการติดต่อเป็นอย่างดี ด้วยอภัยยศไมตรีที่อบอุ่นเป็นกันเอง

ขอขอบคุณคณะผู้บริหารและคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม บริษัท ไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน) ทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกพร้อมทั้งให้รายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ปัญหา อุปสรรค ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่และพนักงานทุกท่าน ในแผนกที่เกี่ยวข้องที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องของเอกสาร ข้อมูลต่าง ๆ และขอขอบคุณพนักงานระดับผู้ควบคุม และระดับปฏิบัติการที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สารนิพนธ์ของผู้ศึกษาสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณ คุณลัทธสิทธิ์ ทองแก้ว ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ คุณกาญจน์ บุญมงคลรัตน์ ผู้จัดการห้องปฏิบัติการ คุณพินิจ สุนทรชีวะลลิต ผู้จัดการฝ่ายผลิต และคุณสุภารัตน์ พลเจริญ ฝ่ายประกันคุณภาพ บริษัท ไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน) ที่ได้ให้การอำนวยความสะดวกในการค้นหาข้อมูล ให้คำแนะนำ รวมทั้งจัดส่งเอกสารที่มีประโยชน์ให้ และขอขอบคุณคุณจตุพร อุทัยศรี ซึ่งเป็นเพื่อนนักศึกษาร่วมรุ่น ที่คอยให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยตลอดจนสำเร็จลุล่วง

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และขอบคุณพี่และน้องที่ได้ช่วยเหลือให้กำลังใจผู้เขียนในการจัดทำสารนิพนธ์ตลอดมา